

1 Zuwã

Īsazei'wa **norĩ ma, Zuwã te te** **Īrob'ui'ééré na'rata zé** **Ībaihã wasu'uzé**

Ā Ībaihã na rob'ui'ééré hã Zuwã hã ãma sisisi ō di. Tane nherē, Īsãna'rata hawim na hã dama waihu'u pese za'ra di, Īsimi'ui'ééré na hã. Zuwã hã ma tô wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'ééré na hã, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tô wama waihu'u za'ra, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono ãna.

Zezu Cristu ĩsi'a'uwězé wasu'u

¹ Wa hã Zuwã, wa za oto aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're ĩ'aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Duréihã marĩ ō uptabi ré, 're ĩhãimana mono ãma, wa za aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Ta hã ma tô si'a'uwě, ti'ai ãma hã. Ta hã wa tô wa te 're wapari za'ra, ti'ai ãma 're morĩ ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Wa tô duré wa te 're hãiba 'madâ'â u'âsi za'ra, watōmo na. Dâ'â pari, hãiwa'utu wa, wa tô duré wanhib'rata na hãiba upi za'ra ni. Ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã, duré 're ĩdanomro mono zép té, te te dama 're ĩ'apisutu mono.

² Duréihã marĩ ō ré hã Wamama siré te 're hãimana u'âsi, ta hã. Tawamhã ma tô we datēme sihãiré, sō'awi ãma 're ĩdanhopré mono da hã. Wa norĩ hã wa tô wa te 're 'madâ'â za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're ĩdanomro u'âsi

mono zé te te dama 're ã'apisutu mono hã. ³ E marĩ da, wa ãne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're ã'madâ'â za'ra mono zém na hã, duré wa te 're ãwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'rãwi 're ãwahâimana za'ra mono ne, duré ã'ra siré Zezu Cristuhu siré 'rãwi 're ãwahâimana za'ra mono ne, a norĩ wa'aba zama ãsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'aba ni. ⁴ Watoi uptabi zé hã wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa ãne aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, ãma 're ãwahâimana za'ra mono zéb da hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono, rowa'a u'âsi 're ãhâimana mono zé wasu'u

⁵ Zezu Cristu hã ma tô Timama hã te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hã wa te 're ãwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hã te te wama 're ãsadawa wasu'u za'ra mono zé hã. ãne na wa tô wa te 're wapari za'ra: "Rowa'a wamhã, robra õ di. Tane, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi wa, marĩ ãwasédé hã ãma 're hâimana mono õ di." ãne Timama hã te te wama 're ãsadawa wasu'u za'ra mono zé hã. ⁶ ãté wa za wawasété na 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wawasété na 're wahâimana za'ra mono wamhã, robra u'âsi wa za 're wahâimana za'ra, wapê'ê 'remhã. Tawamhã robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono siré, 'rãwi 're ãwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, wazadawa nhipese na wa za 're wahâimana za'ra, wapê'ê 're, robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherê. ãne wamhã, tô senai õ di, 're ãwahâimana za'ra mono zé hã. ⁷ Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina

're wahâimana za'ra mono wamhã, rowa'a na 're ãhâimana mono ne, wa za duré wa norĩ hã rowa'a na 're wahâimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'rãwi wasiré ãma 're wahâimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re ãhâimana u'ãsi mono 'ra hã te za duré wawasédé hã te te wama 're apari tidâ'ázém na Zezusi hã, wawasété ãna oto ãma 're wanomro mono da.

⁸ Áté wa za taré 'rãwi wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra, ãne: “Wa norĩ hã wawasété ãna, wa 're wahâimana za'ra.” ãne wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'rãwi wasima 're wazadawa nhipeze za'ra, wawasété õ na wasina 're ãwawata za'ra mono na. 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapë'ë 're, wama 're hâimana za'ra mono õ di, ãne wamhã. ⁹ Tane nherë, wawasédé hã wa te 're ã'manharĩ za'ra mono na 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, 'rãwi 're wasiwë'õ za'ra mono wamhã, te te dama 're ã'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama ãma 're a'uwaimrami, te te wama ãma 're a'upai mono ãna. Tãma 're ãwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ã'manharĩ za'ra mono hã te te wa'ãma 're ab'madâ'ã mono õ di za oto. Te za te te wama 're apari, wawasédé hã. ¹⁰ Duréihã 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã ma tô da'ãma waihu'u siro, uburé 're ãdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété ãna 're ãwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma, wa ãsadawa nhipe hã wa te ãma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã wapë'ë 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono õ di za.

ZeZu Cristu hã Timama ma, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹ Ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa ãne na aima rob'ui'ére za'ra wa'wa. Aiwasété ãna ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa ãne ĩnhimi'ui'ére na ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, ZeZu Cristu hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te za ai'ãma 're sisapĩ za'ra wa'wa, tinhimiroti wẽ na. Timama ma, te za ãne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, ZeZusi hã: “Ã norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awẽ'õ mono õ di za. Wa hã wa tô ĩ'upana sada ĩdâ'â za'ra, uburé ĩwasédé hã te tãma 're ĩ'apari mono zéb da hã.” ãne te za Timama wi te te 're rowaptẽrẽ, ai'upana za'ra wa'aba. ² Ta hã ma tô wazada dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Tane nherẽ, wazada si dâ'â õ di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tô dârâ, da'upana.

³ E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'rãwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'rãwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na. ⁴ Āté ni'wa hã te za ãne dama 're siwasu'u: “Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ĩma waihu'u pese di.” Ta hã ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono õ nherẽ, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're hâimana mono õ di. ⁵⁻⁶ Tane nherẽ, ni'wam

norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãda'azawi pese mono zém ne, 're ãsisawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za. Te za te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ãhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, 're ãhâimana wẽ mono zém ne, te za 're hâimana wẽ za'ra. ãne hã wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si 're ãwahâimana za'ra mono zém na hã.

Duréi nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti té wasu'u

⁷ ãsisãnwã norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãhãna 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizép tém na te ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba õ di. 'Re ãsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi, aima 're ãhâimana za'ra wa'aba mono zém na, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za 're ãwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hã te 're ãwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. ⁸ 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizé hã ãhãna te ãma ãrob'ui'ééré hã duréi nherẽ, ãhãna hã duré ité oto. E marĩ wa. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawi pese, tô õhõ zarina si. A norĩ wa'aba zama te duré ãsimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tô oto wa te 're waihu'u za'ra, duréi nherẽ, ãhãna hã ité duré, Wamama nhimiroti hã, õhõ si nherẽ. Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô te te dama 're rowasu'u,

rowa'a na si 're danomro wẽ mono da, robra na si 're danomro wasété tõ mono da, danhimiza'rese ãna. Taha wa, te oto robra hã te te sina rosapari u'âsi. Īwa'rãmi te rowa'a ĩsa'ẽne hã te te sina rosa'ré, hãimo.

⁹ Āté ni'wa hã dasiré ĩsazei'wa newa te za taré ãne dama 're siwasu'u: “Wa hã, 're ĩmorĩ wẽ di. Rowa'a na si wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina.” Āne ni'wa hã dama 're siwasu'u mono nherẽ, ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra na 're hâimana. ¹⁰ Ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're azawĩ pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hâimana u'âsi, tipẽ'ẽ 're. Tawamhã rowa'a na si 're morĩ wamhã, 're si'marõpãrĩ mono õ di za tiwasété na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana wẽ mono wa. ¹¹ Tane nherẽ, ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra u'âsi siwa'ru 're hâimana, tipẽ'ẽ 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're hâimana wasété.

¹²⁻¹⁴ Ī'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété 'wa hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ di oto, Zezusi hã dazada ĩdâ'âzéb zarina. Duré Wamama hâimanazé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Īprédum norĩ, duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono siré 'rãwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norĩ, Īwasété uptabi ãma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

¹⁵⁻¹⁶ Ti'ai ãma dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zô, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, datõmo na marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa, da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, danhimarĩ ahâ wa, 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, dahâimana pire na 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei õ di. Uburé marĩ hã ti'ai ãma ĩwasétére hã dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ te hã.

Taha wa, ti'ai ãma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ne, aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena Wamama hã 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

¹⁷ Ti'ai ãma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã ĩsi'utõrĩzéb u, ahãna hã te te sina rotété u'âsi, duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utõ, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utõrĩ ãna.

Cristuhu zada za 're ĩhâimana mono wasu'u

¹⁸ ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ropsi'utõrĩzéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibâ ĩwasédé hã dama 're hâimana sõ'awi, Cristuhu zada 're ĩhâimana mono hã. Cristuhu

newa te za ĩsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tô 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, te duré ãhãna wanho'a 're hâimana za'ra ahâ uptabi na, za Cristuhu zada dama 're ĩhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, ropsi'utõrĩzéb u ĩromhuture na hã. ¹⁹ Ta norĩ hã ma tô aré wasiré 're si'rã'õtõ u'âsi, ĩwasu'uwẽ u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, ma tô aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'rãwi. Tane nherẽ, ma tô wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tô wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're ĩhâimana za'ra mono õ na hã.

²⁰ A norĩ wa'wa hã ma tô Zezusi hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pẽ'ẽzani hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô oto Wamama nhimiroti tô sena uptabi hã aihâiba mono bâ ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²¹ E Wamama nhimiroti hã tô sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, wa ãne ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. ãne wab õ di. ĩsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hawib õ na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

²² E 'wam norĩ hã bété 're ĩsadawa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te ãne Zezusi hã te te dawi 're udã za'ra: “Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu õ di.” Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te

dawi 're udâ za'ra mono wa. Īmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. ²³ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawĩ 're udâ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Īmama siré 'râwi 're hâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we ĩmorĩ na te te 're ĩsaze za'ra mono na tô sena dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'râwi 're hâimana za'ra, rowē na.

²⁴ Ma'ãpé, ĩwasu'uwē hã 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'âsi aba mono. Āma 're anomro u'âsi aba mono wapsi, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra āma 're anomro aba mo, duré Īmama āma zama. ²⁵ Cristu hã ma tô āne wama ropisutu sirõmo za'ra, 're wadâ'â za'ra mono āna, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã.

²⁶ E 'wam norĩ āma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ āma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. ĩsiniwĩ 're aipizari za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hã tinhimiroti tô senai õre na te te 're aipibui u'âsi za'ra wa'wa. ²⁷ Tane nherē, ma tô Cristu hã Timama pê'ēzani hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'âsi aba mo. Aipē'ē 're, te aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawi zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwē hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ēzani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. Taré te te aima 're roti za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu āma si te za duré 're anomro u'âsi aba mo.

²⁸ Ī'ra norĩ, āne wa za oto aima roti za'ra wa'wa.

Zezusi hã apâ wei morĩ ò ré, ma'ãpé òhõ ãma si 're anomro u'âsi aba mono, apâ za wei morĩ wa, tãma aipahi za'ra wa'aba tō da, duré rowazép te, tãma ai'rãpo za'ra wa'aba tō da. ²⁹ Cristu hã 're ĩmorĩ wē uptabi na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono ò na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si 're nomro wē mono wamhã, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, tō sena 're ĩnomro mono na hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ma'ãpé, ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tō sena te te 're wa'azawi pese uptabi. Te te 're wa'azawi pese mono wa, te tĩ'ra na te te 're wa'anhisi. Taha wa, tō sena, wa oto ĩ'ra hã 're wahâimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ hã, Wamama hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono ò wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're wawaihu'u za'ra mono ò di, ta norĩ hã. ² ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa oto 're wahâimana za'ra. Tane nherē, za 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, zahadu wama waihu'u prã za'ra di. Cristu hã apâ wei wazô morĩ wamhã, ĩsine wa za oto 're wahâimana za'ra. Āhã si wama waihu'u pese za'ra di. E marĩ wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. Tō sena Cristu hã 're ĩhâimana mono zém na 'rãwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. ³ Òhõ zô rob'umnhasi sina, sô

're wanhimipari za'ra mono ré, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wě'õ pese za'ra 'rãwi, ĩwě na si 're wahâimana za'ra mono da. Cristu hã wasété ãna 're ĩmorĩ ne, wa za 're wahâimana za'ra.

⁴ E marĩ tawamhã, 're ĩdawasété za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wě'õ pese za'ra mono wamhã, ta hã dawasédé. Taha wa, ni'wam norĩ hã 're wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi 're wě'õ za'ra, 'rãwi.

⁵ Tane nherê, Cristu hã ma tô we ti'ai u mo, dawasédé hã te te dama 're apari mono da. Ā hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hã 're ĩmorĩ wasété õ, duré marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono õ. ⁶ Taha wa, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma si 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 're hâimana wasété za'ra mono õ di. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ta norĩ ma, Zezusi hã tãma waihu'u za'ra õ di tô.

⁷ Ĩ'ra norĩ, dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za, danhimiroti senai'õ na dama 're ĩhâimana za'ra mono na zama. Ma'ãpé 'rãwi asina 're asõpré pese aba mono. Ni'wam norĩ hã 're nomro wě mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na sima ãma 're sipa za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si 're hâimana wě za'ra mono di, Cristu hã 're ĩmorĩ ne. ⁸ Wa'uburé hã, wa'rui'wa hã ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Wa'uburé nhib'a'uwě te 're hâimana za'ra. Taha

nhimiromhuri wasédé hã te te tiwi pari da, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra hã we ti'ai u datême mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. Mare di. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãpê'ẽ 're, 're ãpoto téb za'ra mono zé hã te te tãma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, ãma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hã õne u'âsi te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za. ¹⁰ E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra norĩ hã, duré Wa'uburé 'ra norĩ hã. Ni'wam norĩ hã 're hâimana wẽ za'ra mono õ wamhã, duré te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono õ di. ãne na wa za ta norĩ hã Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

'Re ãdasisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u

¹¹ Duréhã ãsãna'rata hawimhã, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ hã 're ãwapari za'ra wa'aba mo, uburé 're ãwasisawi pese za'ra mono zém na hã. ¹² Duréhã Caĩ, tino te te ãruiwapari ne, 're wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za. Ta hã ãwasété nhib'a'uwẽ te 're hâimana, Wa'uburé nhib'a'uwẽ. Ta hã ma tô tino tĩwĩ. E marĩ wa. ãno si 're hâimana wẽ mono wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te wẽsãmri 'ru te.

¹³ ãsãnawã norĩ, ãpo're'õ norĩ hã te za te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, ãté te za 'rãwi asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “E marĩ wa, te õ norĩ hã te te 're ãruiwapari za'ra.” ãne hã 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô ãhâimana wasété norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ãpo're'õ

norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ newa, 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono tã da. ¹⁴ Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã te dã'ã u'ãsi ne 're hãimana za'ra, tipẽ'ẽ 'remhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti. Tanei õ di, wa norĩ hã wasiré ãsazei'wa norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti, wapẽ'ẽ 're aré wadã'ã u'ãsi ne 're wanomro mono nherẽ, wa tã ãhawi 're wawairébé, 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ, rowẽ na oto 're wanomro u'ãsi mono da, wapẽ'ẽ 'remhã. ãne, wa tã oto wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa ãne hã tã sena na wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. ¹⁵ Dapãrĩ'wa norĩ ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norĩ hã te te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, ta norĩ hã dapãrĩ'wa ne, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã 're hãimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã wama 're hãimana za'ra mono õ di za, aiwa. ¹⁶ E niha wa za, 're ãdasisawi pese za'ra mono zé hã waihu'u pese za'ra ni. ãne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tã sisawi ãna wazada dãrã. Taha zarina wa za duré wa norĩ hã 're wasipawaptob za'ra, 're wasisõ'reptu za'ra mono da. 'Re wadã'ã za'ra mono da nherẽ, wa za tã 're wasipawaptob za'ra, 're wasihãiba zawi za'ra mono ãna. ãne 're ãdasisawi pese za'ra mono zé hã za oto. ¹⁷ Ni'wam norĩ hã marĩ, tãma 're hãimana za'ra mono nherẽ, marĩ zã dawĩ 're ãro'wanhi'riti za'ra mono na te te 're dawaihu'u za'ra mono

nherē, da'āma 're pē'ēzé za'ra mono ō wamhã, e ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã te te 're waihu'u za'ra mono ō di, ta norĩ hã. ¹⁸Ĩ'ra norĩ, e wazadawa na si wa za wa te 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono ō di za. Uburé wa za marĩ ĩwē na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hã tô sena na.

'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â ãna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

¹⁹Ōhõ na si 're wahâimana za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tô sena uptabi na si 're ĩwanomro mono na. Duré ĩsõ'a 're wahâimana za'ra mono nherē, 'râwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tō da, te za wapē hã wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapē hã ĩ're wama 're simi'wara mono da. ²⁰'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã marĩ hã wapē'ē na 'râwi wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi wapē'ē na 're wasiwawã za'ra mono nherē, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wa'āma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Wa'āma 're pē'ēzé uptabi mono wa, te za wapē hã ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're ĩwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawã za'ra mono ō wamhã. ²¹Ĭsisānawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa norĩ hã tô sena 're wahâimana wē za'ra mono wamhã, tawamhã,

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi 're wasiwawã za'ra mono õ di za. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za. Wasina wahâtâ'â ãna, wa za tãma 're wamreme zusi u'âsi, ĩsõ'a. ²² Duré, ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te te wama 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa te tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te za uburé marĩ hã ĩwẽ hã te te wama 're anhomri.

²³ E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Āne ĩsimiroti hã. Ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wana. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi pese za'ra. Āne ĩsimiroti hã. ²⁴ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tô sena te ta norĩ hã ãma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Ta hã te duré ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhã, wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsãmra u'âsi mono zém na hã. Ta hã ma tô Tipẽ'êzani hã te te wama 're anhomri, wapẽ'ẽ 're, 're sãmra mono da, uburé marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsãmra mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

¹ Ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãté ni'wam norĩ hã te za ãne aima 're

siwasu'u za'ra wa'wa: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã te te wama 're anhomri. ĩpê'êzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra.”

Āne ni'wam norĩ hã aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherê, ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono õ di za, a'â. Āhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Taha wa, te za uburé roti hã tô sena zô 're ĩpibui u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hawib zô si. ² E niha te za tawamhã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hã. Até ni'wam norĩ hã te za ãne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, 'râwi tipê'ê hawim na te te 're ĩrosa'rata za'ra mono hã: “Zezusi hã ta hã Cristu, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu. Ta hã ti'ai ãma dawazari poto wa, ma tô si'a'uwê.”

Āne aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena na te za ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré ĩpê'êzani ré 're ĩhâimana za'ra mono na zama. ³ Tane nherê, ni'wam norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa da, ti'ai ãma dawazari ĩsi'a'uwê na te te dawĩ 're udâ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré 're hâimana za'ra mono õ di, tô sena. Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimirosa'rata zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipê'ê na hã. Ma tô ĩwaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono

bâ dasima da te âma 're ĩropéi mono na. Āhâna ĩsõwam nherẽ, te ĩsimiroti wasété na 're dahâimana za'ra duré.

⁴ Ĩ'ra norĩ, a norĩ wa'aba si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ da, ma tô asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na. E marĩ wa. Aipẽ'ẽ 're, 're ĩsâmra za'ra wa'aba mono hã, Wa'uburé ma tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai âma dawada'uri wasété 'wai ma. ⁵ Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ me 're hâimana za'ra. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ nhimirosa'rata wasété zarina si te te tâma 're rowasu'u za'ra, ta norĩ hã. Taha na si te te tâma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wapari ze ti, ĩsimiroti wasété za'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ ma hã. ⁶ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, wa oto 're wanomro. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'râwi te te 're ĩwaihu'u za'ra mono hã, ta norĩ si te te 're wawapari za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ'õ, 're ĩnomro mono norĩ hã te te 're wawapari za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawapari za'ra mono õ wamhã, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburé hawi roti tô senai õ zarina 're ĩhâimana za'ra mono na. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawapari ze za'ra mono wamhã, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ězani hawi roti sena uptabi zarina

're ãhâimana za'ra mono na hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

⁷ Ìsisānawā norĩ, 're ãdasisawi pese za'ra mono zé hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te wa, wa za āma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, te oto 're hâimana za'ra. 'Rāwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hâimanazé hã. ⁸ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Tin-himizawi zarina te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono siré 'rāwi 're nomro mono õ di, ta norĩ hã. ⁹ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimizawi pese zé hã wama waihu'u za'ra. E niha ma tô wama waihu'u za'ra. Ti'ra hã misi nherẽ, ma tô we satõ ti'ai u, taha āma si rowē na 're wanomro u'âsi mono da. ¹⁰ Wa norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nherẽ, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra we satõ ti'ai u, wazada dâ'â da, wazada dâ'â wa, wawasété na te te oto 're wa'ab'madâ'â tõ mono da. Tô sena ãsimizawi pese zé hã siwaprosi te tãma 're hâimana, danhipai u.

¹¹ Ìsisānawā norĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã āne hã te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norĩ zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ãsine. ¹² 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ni'wa titõmo na te te 'madâ'â õ di. Tane nherẽ, 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za wa'rata 're sãmra u'âsi, 'rāwi. Te te 're ãwa'azawi pese mono zé hã wa za duré wa te wasina

ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra. ¹³ E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si 're ãwanomro mono na, duré õhõ si wa'rata 're ãsãmra u'âsi mono na. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'êzani hã te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra. ¹⁴ Wamama hã ma tô ti'ra hã we satõ, Danho'reptui'wa da. Ta hã wa tô wa te 're 'madã'ã za'ra, watõmo na. ãhãna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ã'ra hã. ¹⁵ ãté ni'wam norĩ hã te za ãne te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusi hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã we ti'ai u satõ, Danho'reptui'wa da." ãne na ni'wam norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ 'ratap si te 'Re ãhâimana u'âsi mono hã 're hãimana, 'rãwi. Ta norĩ si te 'Re ãhâimana u'âsi mono siré 're hãimana u'âsi za'ra, 'rãwi.

¹⁶ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're hãimana za'ra, 'rãwi. Ta norĩ 'ratap si te 'Re ãhâimana u'âsi mono hã 're sãmra, 'rãwi. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãwa'azawi pese mono zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi ãma 're wawã za'ra mono õ di oto. ¹⁷ Niwapsi te za Zezusi hã dahãimanazém na da'awaihu'u, za te te da'ãma ã'arowairébézéb ãma hã. Tawamhã 're ãhâimana wasété za'ra mono norĩ si te za hã za'ra oto. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, sihãiba zawi ãna te te 're ãdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, tawapsi, wasina wapahi za'ra õ di za, za da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono

te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wa te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi ãna ĩsõ'a wahâimana za'ra ni. ¹⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tãma wazawi pese za'ra nherê, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za oto. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã te te wama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono nherê, tãma 're wapẽ'ẽwara waihu'u za'ra mono õ di za oto. Tane nherê, ni'wam norĩ hã sina pahi na 're hâimana za'ra mono wamhã, tawamhã, te te 're ĩsawi pese za'ra mono zém na te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã sina pahi u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, te za romhã ré robzei'õ na 're hâimana za'ra ti'ab ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma te te da'ahã za'ra wa, da te 're ĩrobzépata za'ra mono ne.

¹⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩmorĩ'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norĩ hã wa te wasiwĩ 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra. ²⁰ Āté ni'wam norĩ hã te za taré ãne dama 're siwasu'u za'ra: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa wa te 're sawi pese za'ra.” Āne dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, sadawa nhipese na te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Titõmo na 'rãwi te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono õ nherê, e niha te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dahâiba u'âbã te te siwi 're sawi pese, titõmo na te te siwi 're 'madâ'â mono õ nherê. Āne wamhã, tãma sawi waihu'u za'ra õ di, ta norĩ ma hã. ²¹ Zezusi hã ma tô ãne te te wama 're roti za'ra: “Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're sawi pese

za'ra mono wamhã, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra.” ãne ĩsimiroti hã, wama za'ra hã.

5

Īsazei'wa norĩ hã siptete sina dawĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ni'wam norĩ hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra. Ni'wa hã aibã hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'âbã, wa duré ĩ'ra norĩ hã wa te 're sawi pese za'ra.

² Taha zarina wa za duré ãne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama sawi pese za'ra wamhã, duré ĩsimiroti hã wa te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, taha u'âbã, wa za ĩ'ra hã tô sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré Īsazei'wa norĩ hã.

³⁻⁴ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, e niha wa za tawamhã 're wahâimana za'ra. ĩsimiroti si wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra. E ĩsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ da, 're wahâimana za'ra, uburé marĩ ĩwasédé hã ti'ai ãma 're ĩhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina ãma 're wahâimana za'ra. Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zém na wa za wanhiptete sina dawĩ 're wahâimana za'ra.

⁵ E 'wam norĩ hã te za tawamhã 'Re ĩhâimana

u'âsi mono wě'õ'wa norĩ zada hã, siptete sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ãsaze za'ra mono norĩ si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono wě'õ'wa norĩ zada hã.

Cristu hã a'uwě hâiba na dasiré ãpoto na tô sena na da te 're ãwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

⁶⁻⁸ Zezu Cristu hã ti'ai u wei morĩ wamhã, a'uwě hâiba na ma tô podo. E niha wa za tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwě hâiba na ãpoto na, duré ti'ai ãma a'uwě hâiba na 're ãmorĩ na. Si'ubdatõ ãwaihu'uzé hã. ãmorĩ'rata na ãwaihu'uzé hã ãne: Ti'ai ãma poto wamhã, ã na ma podo, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane ãma ãwaihu'uzéb da hã ãne: Õ hã dá'â wamhã, ãwapru hã ma tô tiwi puru, da te dasiwi ãwa'rézéb ãma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwě hâiba na 're ãmorĩzém na. Duré si'ubdatõ ãma ãwaihu'uzéb da hã ãne: 'Re ãhâimana u'âsi mono pē'ēzani, tô sena na si te te wama 're ãwaihu'u mono zém na, wa za duré wa te ãma 're waihu'u pese za'ra. Ta hã te sadawa nhipese ãna 're hâimana u'âsi. Tô sena uptabi na si ãsimiroti hã. Á na ãpotozé wasu'u hã, duré dá'â wa, ãwapru tiwi ãpu'uzé wasu'u hã, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimirowasu'u hã, ã norĩ waihu'uzém na marĩ aimawi na wa te ãma 're waihu'u za'ra mono õ di. Áhã wasu'u si wa tô upsâtã pese na wasiwi waihu'u pese za'ra ni, Zezusi hã a'uwě hâiba na ãpotozé wasu'u si. ⁹ Marĩ na tô sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wa za tô wa te ãma 're saze za'ra. Tawamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono

wamhã, e wa te ãma 're saze za'ra mono õ di za. Da te wama 're ãrowasu'u za'ra mono zém nhipai u hã, wa za tô wa te ãma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. E niha tawamhã ma tô wama waihu'u za'ra. Zezusi hã tô sena, ti'ra uptabi na ma tô wama waihu'u za'ra. Taha wa, tô sena wa, wa za wa te ãma 're sazei pese za'ra, õne haré. ¹⁰ Ni'wam norĩ hã, Zezusi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za tipẽ'ẽ na sena na te te 're waihu'u za'ra, â na ãpotozé wasu'u na, duré ãwapru, tiwi ãpu'uzé wasu'u na. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani te te tãma 're ã'waihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwẽ hãiba na ãpoto na, Zezusi hã. Tane nherẽ, ti'ra na Zezusi te te dama 're ãwaihu'u mono zém na, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te ãma 're saze za'ra mono õ wamhã, ãsada wa nhipe hã te te ãma 're sa'ra za'ra, ta norĩ hã. ¹¹ E niha 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ti'ra te te dama 're ãwaihu'u mono zé hã. Ta hã ma tô te te wama 're apisutu, ã'ra wazada ãdã'ãzém na ãma 're ãwanomro u'ãsi mono zéb da hã. ¹² Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra siré, 'ráwi 're nomro mono wamhã, ta norĩ hã te za dã'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra siré 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã ã'rata dã'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra mono õ di za.

'Re ãdanomro u'ãsi mono zé, da te dasina 're ã'uwaimrami za'ra mono zé wasu'u

¹³ E marĩ da, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, asina 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono norĩ ma. Aipẽ'ẽ 're, atã'ã

ãna 're anomro u'âsi aba mono zém na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. ¹⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama 're ì'awě mono zéb uwaibaba si, uburé marĩ na wa te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhã, tô sena te za wamreme hã te te 're awapari pese, te te wama ãma 're ì'a'uwaimrami mono zéb da hã. Taha wa, wasina wahâtâ'â ãna, wa za 'râwi wapě'ě 're ìtēme 're wasihutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono u hã. ¹⁵ Uburé marĩ na wa te tiwi 're ìrowaptērē za'ra mono zém na te wa'ãma 're po're pu'u u'âsi, wamreme na. Tô sena na, wa tô ãne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama ãma 're ì'a'uwaimrami mono zém na hã.

¹⁶⁻¹⁷ Uburé da te 're ì'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, dawasédé tô, simisutu. Tane nherē, ni'wam norĩ hã tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhã, ô hã te te ãma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìdanomro u'âsi mono zé hã, tiwi 're simani za'ra mono ô di za oto.

Tawamhã ni'wam norĩ hã ìwasédé hã ãne na te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, duré ìwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìpě'ě 're, dâ'â ãna 're ìhâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te tãma 're apisutu mono da oto.

Tane nherē, ni'wam norĩ hã tiwasété wi 're ìsipizari za'ra mono zéb zô, 'Re ìhâimana u'âsi mono pě'ězani te te tãma 're ìroti za'ra mono zé hã te te 're wapari za'ra mono ô wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ìwasédé hã te te ãma 're ab'madâ'â u'âsi. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìdanomro

u'âsi mono zé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono õ nherẽ, e niha te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're siwamri za'ra, te te 're ãsõ'reptu za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ta norĩ ãma hã te ãma aima roti za'ra wa'aba õ di za, ãma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're 'ra za'ra mono wa, ãsib'a'uweõ oto 're nomro weõ mono wamhã, tiwasédé te te oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra hã, Zezusi hã oto ãma 're sisapri u'âsi za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Taha wa, ãwasété uptabi hã te te oto 're upi waihu'u za'ra mono õ di za, Wa'uburé hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

¹⁹ Ti'ai ãma uburé 'Re ãhâimana u'âsi mono weõ'õ'wa norĩ hã ãwasété uptabi zadawa para te 're hâimana za'ra. Wa norĩ si 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uweõ, wa 're wanomro. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di duré.

²⁰ ãne wa tô duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra hã ma tô wei mo, ti'ai u. Ta hã ma tô tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tô sena uptabi hã wa te 're ãwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. ã'ra ãma, Zezu Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, wa duré ãmama ãma 're wanomro, tô sena uptabi ãma. Zezusi hã, ta hã uburé Danhib'apito uptabi. Ta hã dapẽ'ẽ 're dadâ'â ãna 're ãdanomro u'âsi mono zé hã, te te dama 're ã'apisutu mono. ãne na wa tô wasiwi waihu'u pese za'ra ni.

²¹ ã'ra norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa,

marĩ na 're ãdawata za'ra mono norĩ wi, te za 're
asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'râwi da'ãma 're
sasõmri za'ra wa'aba mono tã da.

'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavãnte (BR:xav:Xavãnte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavãnte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavãnte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavãnte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c